

Memòria de la professió

FEBRER 2024

Entrevista al

Dr. Francesc Sant Figueras

Compilador: Lluís Guerrero

Francesc Sant Figueras, nascut a Manresa el 23 de juliol de 1935. Llicenciat a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona, el 1960. Especialitat en cirurgia ortopèdica i traumatologia, el 1964. Obté una plaça de traumatologia a la Seguretat Social, per oposició a Madrid. Ha estat cap de traumatologia a l'Ambulatori Bages durant 43 anys. Traumatòleg del Centre Hospitalari de Manresa, on era cap de la Unitat de Cirurgia del Peu 32 anys. Professor de l'Escola d'Assistents Socials 2 anys i l'Escola Farreras Valentí d'Infermeria 8 anys. Ha fet cirurgia ortopèdica de beneficència a Sant Joan de Déu durant 10 anys i ha estat metge esportiu del Centre d'Esports Manresa i del Bàsquet C.B. 2 anys. En assistència privada, ha fet de cap del Servei Mèdic d'Empresa de SEGRE S.A. per 26 anys i traumatòleg de l'Ambulatori de l'Asseguradora Asepeyo per 10 anys. Un cop jubilat a setanta anys feu visita privada a la Clínica Sant Josep (sense cobrar) 5 anys.

Com era la seva família, pare i germans a casa seva quan era petit?

Fou una família tradicional formada per pare, mare, fill i filla, unida i sense problemes llevat de les mancances en tots sentits deguts a la Guerra Civil i la postguerra.

Tenia metge de capçalera a casa seva? El recorda? El va influir per estudiar medicina?

Vam passar la guerra a Manresa. Després, vuit anys a Lleida, on el pare fou traslladat en quedar sense feina per destrucció d'una *fabriqueta* que tenia a Guardiola (feia cintes de màquina d'escriure de tres colors que havia patentat). Després dels anys a Lleida vàrem tornar a Manresa. En tot aquest temps no vàrem tenir metge de capçalera. Era massa costós.

Per què va estudiar medicina?

A Lleida vaig estar molt malalt, una grip que comportà pneumònia i posteriorment empiema. En últim extrem, un metge cirurgià molt preparat, Vicente Ferrándiz, republicà desterrat a Lleida, em va salvar la vida amb una intervenció d'urgència practicant una costotomia, sense anestèsia, per drenar el pus. Al cap de quinze dies vaig fer una aturada cardíaca, això és un altre tema. Total, que sis mesos després vaig abandonar la Clínica Montserrat amb el convenciment de què volia ser metge.

Com era la Facultat de Medicina on va estudiar?

Fantàstica. La Facultat de Medicina de Barcelona. Molts bons records. Seriosa. Puntual. Alegre. Professional, massa exigent. Aprovaven un 25% al juny i un 40% al setembre de mitjana.

Quina valoració en fa avui de la manera d'ensenyar en el seu temps?

Molt desigual. La meitat de professorat magnífica (Sánchez Lucas, Pedro Pons, Vilanova, Farreras Valentí...). L'altra meitat eren mediocres o dolents. Sobretot, els imposats pel règim franquista. L'ensenyament era el que era, però la part interessant era que el clínic estava obert a tots els estudiants. Et podies ficar per

arreu on volguessis i si volies aprendre, tenies totes les portes obertes. Els interns eren el reis de l'hospital, sobretot de nit, que eren els "amos".

Era un estudiant que participava en la vida de l'hospital o es limitava a anar a classe?

Era un "animal hospitalari". El Clínic era casa meva. Em movia com peix a l'aigua.

Tenia companys interessants?

Soc de la promoció de 1960, érem uns 120 que havíem estat "garbellats" pel curs comú. Tots ens coneixíem i puc dir que una immensa majoria érem amics. Gran cordialitat i germanor. Menys tres o quatre, la resta no teníem ni cinc. Per això, ho compartíem tot, fins i tot l'esbarjo. Del curs varen sortir catorze catedràtics, el nivell, per tant, era fantàstic.

Va tenir activitat política o de tipus associatiu en els anys d'estudiant?

Anàvem a reunions nocturnes secretes a un pis del carrer Casanova, on polítics llavors amagats, adoctrinaven estudiants. Allà vaig conèixer en Jordi Pujol.

Francesc Sant Figueras amb la seva dona i els seus cinc fills, quan eren petits

Per què va escollir la seva especialitat? On la va fer? I amb qui?

Primer volia ser patòleg i vaig ser intern d'anatomia patològica. Un dia, fent una autòpsia, en Dídac Ribas, a punt de ser catedràtic, em va dir:

“Ho fas molt bé noi, però digue’m, tens patrimoni? Si en tens, quan acabis vine amb mi a Santiago de Compostel·la, amb qualitat d’adjunt. Si no en tens, et fotràs de gana. Mira, tens manetes, per tant, fes les proves per entrar a urgències de cirurgia a can Piulachs, que si t’agrada pot ser el teu camí”.

Va ser un cop dur, però vaig seguir el seu consell. Vaig entrar a la guàrdia del Dr. Miquel Molins Benedetti i m’hi vaig quedar. Em va agradar i vaig derivar a traumatologia i ortopèdia, després vaig continuar amb en Domènec Alsina a l’Hospital de l’Esperança i a l’Antoni Viladot amb qui vàrem iniciar la singladura de cirurgia del peu, llavors innovadora.

Va marxar a fora d’Espanya a fer alguns estudis?

Com a bon autodidacte, em vaig fer jo el programa. La meva idea era allò de “Quien a buen árbol se arrima buena sombra le cobija”. Vaig seguir la roda de tots als qui a mi em semblaven bons mestres. Anava una setmana a l’any a la Clínica Universitària de Navarra amb el professor Canadell, bon mestre i bon amic. Durant tres anys vaig anar a París a passar uns dies amb els germans Judel, fantàstics mestres a l’Hospital de Garches. Després vaig passar quinze dies a Davos, amb el professor Schnaider per aprendre osteosíntesi. Durant quaranta anys vaig seguir dos cursos d’especialitat a l’any, fent tria del que em semblava que em podia interessar més.

Quines limitacions veu ara en la formació que va rebre?

Cap. Només calia tirar-t’hi de cap. Anar a totes i no pensar ni amb els diners, ni en hores esmerçades.

Volia ser un professional liberal o li agradava més fer de metge del sistema sanitari públic?

Tal com he esmentat, vaig seguir els millors mestres que aquella època estaven a l’abast. Vaig aprendre molt, però vaig veure coses que em van horroritzar (preus abusius, dicotomies, praxi no conformes amb la manera de ser). Per això vaig optar per la medicina pública. En la meva vida professional he practicat milers d’intervencions quirúrgiques i puc dir amb orgull que mai en vaig cobrar ni un cèntim. Operava o bé pel SOE, o per mútua o gratis).

Façana del Centre Hospitalari de Manresa, on Francesc Sant Figueras més anys ha treballat

Li sembla que els metges tenen menys prestigi actualment?

Segur. Per què? Molts factors. Primer s'ha perdut autonomia, abans manaven, ara manen els gestors. El metge ara és un obrer especialitzat, així ho veu el públic.

Després, l'exercici de la professió s'ha anat degradant i sobretot "deshumanitzant". El que marca el ritme d'una visita és l'ORDINADOR. Hi ha massa derivació del malalt d'un servei a l'altre. Poques vegades el malalt veu el mateix metge. A vegades fins i tot el malalt ignora quin metge l'ha operat.

Alguna vegada s'ha penedit d'haver decidit ser metge?

Mai de la vida.

Equip de treball amb el Francesc Sant Figueras al Centre Hospitalari de Manresa

Ha tingut alguna activitat gremial o política o de caràcter cultural en paral·lel a fer de metge?

El meu temps ha estat limitat a la feina i a la família amb cinc fills. De totes maneres, vaig participar en el Gremi de Sant Lluc de Manresa.

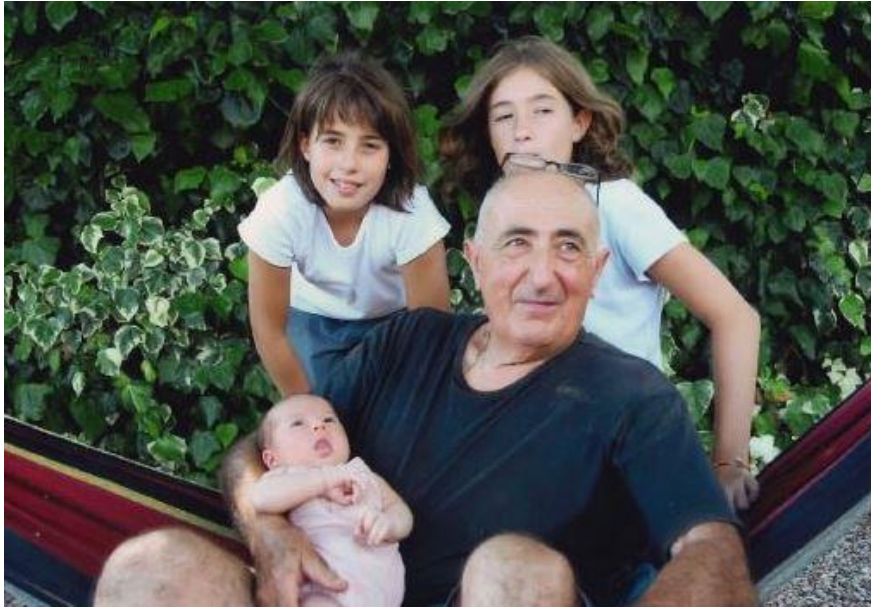
Francesc Sant Figueras davant el Centre Hospitalari de Manresa, 2014. Fotografia de l'article "Metges humanistes: més que una professió" de Sílvia Berengueras i Jordi Sardans.

Li ha preocupat el risc de cometre errors fent de metge?

Moltíssim. Sempre procurava estudiar a fons totes les intervencions quirúrgiques importants que havia que practicar.

Què troba que no fan bé els metges en general, com a col·lectiu o grup?

No sé. Potser cadascú va a la seva, falta esperit cooperativista. Els hospitals a vegades són regnes de Taifes. "Divide y vencerás". El primer que manca és unió. La unió fa la força. Si tots els metges anessin a una, sortirien idees per pal·liar la situació i posar la medicina i als metges al lloc que els correspon. Avui en dia som un col·lectiu diforme i heterogeni, no existeix una consciència de grup mèdica i cadascú la campanya per allà on pot (o li deixen).

Francesc Sant Figueras amb els seus nets

Creu que estem pitjor que quan va començar a exercir?

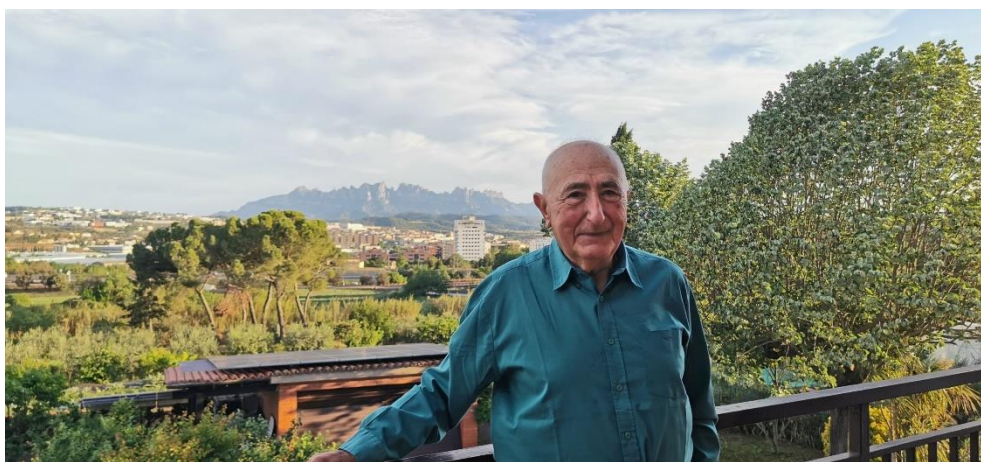
Segur que estem pitjor. Nosaltres, quan vàrem acabar la carrera, teníem clar que el demà fora millor que allò que ens vàrem trobar. Avui, no només els metges, si no tothom sap que demà estarà més fotut que avui.

Francesc Sant Figueras d'esquena al terrat mirant la seva finca de pagès

Què pensa dels conflictes de gènere en medicina. Hi ha discriminació per a les metgesses, creus que tenen més difícil progressar acadèmicament?

Jo no he viscut cap discriminació. El o la professional que val, tard o d'hora, s'imposa. La qualitat humana i científica s'imposa, sigui quin sigui el gènere de la persona.

Fotografia de l'article "Francesc Sant Figueras (Manresa, 1935) rememora els estralls de la guerra a la ciutat i parla sobre la transformació dels hospitals manresans"

Hi ha més o menys respecte als principis ètics ara que quan era jove?

No sé. Ara el que hi ha és més por a les denúncies judicials. Abans hi havia una cosa que en dèiem "moral" que anava lligat a un esperit religiós que ara ha desaparegut.

Casa familiar a tocar el Parc de l'Agulla a Manresa

Té alguna recomanació o algun consell als metges i metgesses joves que llegeixin aquesta entrevista?

Que estudiïn. Que siguin autèntics i conseqüents amb ells mateixos. Que recordin allò que el més important d'aquest món és estimar als altres com a un mateix.

Francesc Sant Figueras podant un fruiter